

Per Nilsson: „Een grote capaciteit is een vereiste bij de grondbewerking. Ploegen duurt te lang en kost bovendien te veel manuren en brandstof.“

Nilsson ploegt zijn zware klei al 25 jaar niet meer

Grondbewerken op zijn Zweeds

Zweden kent een lange geschiedenis in minimale grondbewerking. Zo laat graanteler Per Nilsson al 25 jaar de ploeg staan. Niet dat hij nou heel bewust met de bodem bezig is. Hij doet het vooral om praktische redenen.

Een grote John Deere-combine met een 9 meter breed maaibord staat klaar op het erf van de Zweed Per Nilsson. Na de middag hoopt Nilsson – kwieke veertiger met baseballpet en oortje – los te kunnen met de graanoogst op zijn landgoed. Hoewel hij een drukbezet man is, met akkerbouw, loonwerk en veehouderij,

maakt hij vandaag met zichtbaar plezier tijd om zijn bedrijf te laten zien aan een groep internationale landbouwjournalisten. Zij willen vooral van hem weten waarom hij al 25 jaar niet meer ploegt en hoe dat in de praktijk uitpakt. Verwacht van hem geen uiteenzetting over verschillende soorten wormen of ander

bodemleven. Lagere bewerkingskosten en zo veel mogelijk wintertarwe kunnen telen, zijn voor hem de aanleiding geweest om de ploeg te verkopen. Het bouwplan van Nilsson bevat uitsluitend maaidorsgewassen, omdat andere gewassen vanwege de zware grond en de grootte van het bedrijf niet passen. Wintertarwe brengt het meeste geld

Bedrijfsgegevens Esplunda

Per Nilsson woont met zijn vrouw en drie kinderen in de regio Uppland, ongeveer 90 kilometer ten westen van Stockholm. Hij is de vijftiende generatie op het bedrijf Esplunda, dat al sinds 1544 in de familie is. Het bedrijf heeft 610 hectare in eigendom, waarvan 300 hectare akkerbouw, 260 hectare bos en 45 hectare grasland. Daarnaast huurt het bedrijf 300 hectare grond en beheert het 220 hectare in loonwerk. De grondsoort is zware klei. Nilsson teelt uitsluitend maaidorsgewassen. Naast de akkerbouw heeft het bedrijf een veetak, bestaande uit meststieren en vleesvarkens, en doet het loonwerk op gebied van landbouw, grondverzet, bosbouw en sneeuwruimen. De totale omzet van Esplunda bedraagt 15 miljoen Zweedse kroon per jaar (1,8 miljoen euro). Nilsson heeft zeven mensen in vaste dienst.

in het laatste, ondanks de naar Nederlandse maatstaven geringe opbrengst van gemiddeld 6,5 ton per hectare. Vuistregel is dat de tarwe uiterlijk 25 september in de grond moet zitten. Dat betekent dat er soms maar twee weken zitten tussen oogsten en inzaaien. Nilsson: „Een grote capaciteit is daarom een vereiste bij de grondbewerking. Ploegen duurt te lang en kost bovendien te veel manuren en brandstof.”

Structuur te mooi

Voor het bewerken van zijn grond beschikt Nilsson over een verzameling werktuigen van het Zweedse merk Väderstad. Het is niet toevallig dat juist een Zweeds merk hiervoor een keur aan apparatuur in huis heeft. De Universiteit van Uppsala, in Stockholm, doet al sinds de jaren 70 onderzoek naar minimale grondbewerking. Het idee stamt uit de Verenigde Staten, waar men na de grote verstuivingen van de jaren 30 de grond zoveel mogelijk met rust wilde laten. In Zweden zaten ze met een ander

probleem. Daar zochten ze naar manieren om de zware zeelei beter te temmen. Een gangbare aanpak was, en is voor sommige boeren nog steeds, dat de grond met de ploeg op de wintervoor wordt gelegd. Voordeel hiervan is dat ploegen met een beetje geluk nog tot de kerst kan. Bij minimale grondbewerking zijn de omstandigheden na half oktober niet goed genoeg meer. Door de strenge winter dringt de vorst tientallen centimeters door in de geploegde grond. Hierdoor bewerkt de bouwvoor als het ware zichzelf; de toplaag valt in het voorjaar in fijne kruimels uit elkaar. Op het eerste gezicht lijkt dat mooi, maar het duurt erg lang voordat de grond opgrijst. Vaak zijn er meerdere, tot wel vijf, lichte bewerkingen nodig om de grond te helpen opdrogen. Het zaaien van zomergraan duurt soms tot in mei.

Tanden

De aanpak van Nilsson verschilt van jaar tot jaar. Als de grond droog is, zet hij direct na

de oogst de schijvencultivator in. Hiermee hoopt hij zoveel mogelijk achtergebleven korrels te laten kiemen en de vertering van stoppelresten alvast op gang te brengen. Na een week volgt een 10 centimeter diepe bewerking met de vasttandcultivator, als hoofdgrondbewerking.

Dit jaar is de grond erg nat en kiest hij voor een andere aanpak. Nu gaat meteen de vasttandcultivator erin op een diepte van zo'n 15 centimeter, om sporen weg te werken. Hij drukt zijn personeel op het hart om altijd met lage bandenspanning te rijden. Tijdens de oogst wordt er gelost in een overlaadwagen met drie assen. Desondanks zijn sporen niet altijd te voorkomen.

Voorafgaand het zaaien van de voorjaarsgewassen gebruikt hij een 9 meter brede voorjaarscultivator met smalle tanden, die 7,5 centimeter uit elkaar staan. Zaaien gebeurt met een 6 meterse Väderstad Rapid, een schijvenmachine met precisiezaaisysteem. Een gang met de Cambridgerol maakt het perceel af. Dat ►

Per Nilsson drukt zijn personeel op het hart om altijd met lage bandenspanning te rijden. Tijdens de oogst wordt er rijdend gelost in een overlaadwagen met drie assen. Desondanks zijn sporen niet altijd te voorkomen.

is om te voorkomen dat er stenen in het maaibord van de combine terecht komen.

Ploeg huren

Nilsson doet de grondbewerking het liefste zelf. „Ik wil zien hoe de grond valt en waar nodig een beetje bij kunnen regelen.“ Ook na 25 jaar sleutelt hij nog steeds aan zijn aanpak en probeert hij andere machines uit. Toch vindt hij zijn systeem robuust.

„Alleen als het gierend uit de hand loopt met onkruid, dan huur ik nog wel eens een ploeg. Maar verder gebruiken we alleen een kantploeg om veronkruiding vanuit de perceelsranden tegen te gaan.“ De onkruiddruk is nu eenmaal hoger wanneer je niet ploegt, is zijn ervaring. Nilsson spuit regelmatig een perceel met Roundup. Dat gebeurt in de herfst na de oogst. Maar het is niet zo dat het een standaard maatregel is. „We leunen er niet sterk op.“

Op de vraag of we even met een schop het land in kunnen, reageert hij enigszins verbaasd. Maar al snel laat Nilsson een personeelslid opdraven met het stuk gereedschap. In een perceel tarwe toont hij hoe de bovengrond eruit ziet. „Kijk“, zegt hij, „je ziet duidelijk de zwarte humusresten zitten in de bovengrond. Eigenlijk zou ik je niet eens kunnen zeggen of de grond nu merkbaar beter is dan met ploegen. Maar voor ons werkt het.“ ■

De Zweedse akkerbouw

Bij Zweden denk je niet meteen aan akkerbouw. Toch telt het land 1,4 miljoen hectare bouwland, met granen als veruit belangrijkste gewas:

Gewas	oppervlak (ha)
Granen	971.100
Vlinderbloemige gewassen (erwten, bonen)	45.700
Aardappelen	27.000
Suikerbieten	37.900
Koolzaad	109.100
Overige gewassen	51.600
Braak	170.300

Vanwege verschillen in grondsoorten en subklimaten varieert het bouwplan van streek tot streek. Ook de opbrengsten van graan lopen sterk uiteen. In de afgelopen jaren bedroeg de gemiddelde opbrengst van wintertarwe in de belangrijkste teeltgebieden 6,3 ton per hectare. De teelt van suikerbieten is geconcentreerd in het uiterste Zuiden, waar een bietenfabriek van Nordic Sugar staat. Aardappelen vind je verspreid over het land. Grootste marktpartij op gebied van graan is de coöperatie Lantmännen, eigendom van 37.000 boeren. Deze coöperatie verzorgt ook de aankoop van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.

Graan is Zwedens grootste agrarische exportproduct. De Zweedse akkerbouwers oogsten in een gemiddeld jaar 5 miljoen ton, waarvan ongeveer 20 procent de grens overgaat. De export is momenteel lastig door de zwakke positie van de euro ten opzichte van de Zweedse kroon. Als gevolg van de hervormingen van het EU-landbouwbeleid is het aantal graanbedrijven de afgelopen tien jaar sterk afgenomen. Daardoor zijn ook veel innamepunten van Lantmännen verdwenen. De blijvers zijn grote bedrijven met een eigen graanopslag en –drooginstallatie.

Bron: Jordbruksverket